

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Nėra neįmanoma, trūksta tik noro

Šį rudenį jubiliejų švęsiančios Klaipėdos vaikų socialinės pagalbos centro darbštumo ugdymo mokyklos „10 talentų“ įkūrėjas ir vadovas Vitalijus Chomičėnas neabejoja, kad visų Lietuvoje egzistuojančių blogybių priežastys - nenoras ne tik padėti, bet net ir bendrauti su esančiais šalia, gyvenimas tik savo sukurtame siaurame, uždame rate. O skaudžiausia, kad visa tai perima ir suaugusiųjų pasaulį atidžiai stebintys vaikai.

R Darius ČIUŽAUSKAS
„Respublikos“ žurnalistas

Prieš du dešimtmečius uostamiestyje duris atvėrusio „10 talentų“ įkūrėjo ir vadovo V.Chomičėno nepastebėti neįmanoma. Beveik visur ir visada jį lydi didesnis ar mažesnis įvairaus amžiaus vaikų būrys. Todėl nenuostabu, kad 54 metų vyrą pažįsta vos ne visa Klaipėda. Ypač tie vaikai, kuriems dėl socialių tėvų ar sunkios pastarųjų materialinės padėties antraisiais namais yra tapusi gatvė.

Už jį patį daug garsiau kalbantys V.Chomičėno darbai žinomi ne tik pajūryje. Prieš ketverius metus klaipėdiečio nuopelnai Lietuvai ir jos žmonėms įvertinti „Lietuvos garbės“ apdovanojimu. Už beribę meilę ir rūpinimąsi gatvių vaikais, visada jiems atviras savo namų duris jis simboliškai pripažintas Metų kaimynu.

Randantis bendrą kalbą su dažnai mūsų visų jau nurašytais ir į visuomenės pakraštį stumiamais jos nariais, tiek vaikais, tiek suaugusiaisiais, V.Chomičėnas atidžiai stebi, kas vyksta Lietuvoje, ir atvirai įvardija didžiausius jos skaudulius.

„Pagrindinės visų Lietuvos blogybių priežastys yra žmonių nesusikalbėjimas, elementariausias vienas kito nesupratimas ar net nenoras bent pabandyti suprasti, gyvenimas tik savo uždame rate. Taip pat ir nenoras matyti kitų problemų, tuo labiau padėti jas spręsti. Aišku, yra išimčių, kurios, kaip sakoma, tik patvirtina taisyklę. Bet daugumos pozicija paprasta - aš moku mokesčius ir man daugiau niekas nerūpi. Kol nepradėsime gyventi bendruomenėje, niekas nepasikeis. Ir tokioje, kurioje žinosime ne tik kaip aš pats gyvenu, bet ir kaip sekasi mano kaimynams. Kai nutikus bėdai aš bėgsiu į pagalbą kaimynui, o kai jos prireiks man - jis atskubės“, - tvirtino Vitalijus CHOMIČENKAS.

- Bet juk Lietuvoje įvairių bendruomenių netrūksta ir dar vis kuriamos naujos.

- Problema ta, kad pas mus dažnai susiburia uždarnos bendruomenės. Egzistuoja savų žmonių ratai, į kuriuos niekas daugiau neįleidžiama. Ir tai nutinka ne tik su suaugusiaisiais, bet ir su vaikais. Pastarieji susikuria grupelę pagal kokius nors požymius ir pradeda skirstyti kitus. Man tokios grupės

Emanto Chachlovo nuotr.

► Jau du dešimtmečius klaipėdietis Vitalijus Chomičėnas Lietuvą geresnę padaryti bando pradėdamas nuo savęs ir jo suburtų „10 talentų“ lankančių vaikų

neegzistuoja. Aš už tai, kad būtų kuo daugiau skirtingų žmonių. Tik tokiu atveju mes galėsime atsirinkti, o ne pulti vieni kitus. Todėl man visai nesvarbu, iš kokių šeimų pas mane ateina vaikai. Gerų ar blogų. Nesvarbu ir tai, kad kai kurie mane laiko keistuoliu. Reikia nebijoti daryti tai, kas tau atrodo reikalinga ir naudinga.

- Tačiau susvetimėjimas yra tik viena iš mūsų gyvenimą gadinančių blogybių, kurių tikrai netrūksta.

- Jam dar tolygus alkoholizmas ir negatyvumo garbinimas. Garsiai deklaruojama valdžios kova su besaikiu alkoholio vartojimu yra tik jos imitavimas, o ne realūs veiksmai. Juk pirmiausia reikėtų rasti atsakymą į klausimą, kodėl mūsų žmonės tiek daug geria. O iš to kyla ir smurtas šeimose, auganti dirbti nenorinčių pašalpų prašytojų ir jas iš karto prageriančiųjų armija. Keisčiausia klausytis, kad tokie

žmonės tvirtina neturintys laiko ir pinigų bent jau pabandyti pakeisti savo gyvenimus. O alkoholiui kažkodėl jų netrūksta. Jei ko nėra, tai tik noro. Mane siutina, kad mūsų valstybėje visi stengiasi ištraukti iš liūno tuos, kurie jau degradavę, bet nepastebi tų, kurie patys bando kabintis į gyvenimą ir kuriems pagalbos reikia kur kas labiau.

Negatyvumo atmosfera mus tiesiog yra apgaubusi. Kur tik žengsi, visur blogos naujienos ir pikti žvilgsniai. Kada pastarąjį kartą įlipę į autobusą pasakėme „labas rytas“ ar „laba diena“? Ar tiesiog gatvėje nusišypsujome? Iš kur toks pyktis ir nekantrumas? Kai aš su vaikais einu per gatvę, einu, nes bėgti negalima, neretai automobilių vairuotojai puola signalizuoti. Tai, vadovaujantis mūsų gyvenimo dėsniais, aš turėčiau atsakyti. Ne šypsena, o parodyti kokį agresyvų gestą, tarti piktą žodį, o gal net mesti akmenuką, kad būtų įtikinamiau. Tačiau tokiu atveju skrietų

ne vienas, o dvidešimt mano vaikų sviestų akmenukų. Vaikai mato, kaip elgiasi šalia jų esantys suaugusieji, ir patys taip daro. Juk galima nusišypsoti ir sulaukti dvidešimties tau skirtų šypsenų.

- O kas galėtų jei ne pakeisti, tai bent jau pakreipti mūsų gyvenimus į gerąją pusę?

- Tik mes patys ir visi kartu. Šeima, mokykla, visuomenė. Ypač svarbu, kad žmonės pasiektų kuo daugiau geros ir teigiamos informacijos. Kad išėjus iš namų praeiviams būtų galima šypsotis, o ne varstyti piktais žvilgsniais. Reikia daryti gerus darbus ir nelaukti už tai atlygio. Vieną kartą, antrą, trečią, ir pajusi savo širdyje gerumą.

Aš pats tai darau jau 20 metų ir man nereikia jokio atlygio. Ir tik dabar pradėjo grįžti mano įdirbis. Iš tų jau užaugusių pirmųjų vaikų, kuriuos ištraukiau iš gatvės, kuriems parodžiau, kas yra vaikystė. Jie tuo džiaugiasi ir tai įvertina. Pirmieji mūsų lankytojai jau turi savo vaikų ir juos irgi atveda pas mus. Kadangi ne visi turėjo tėvus, tai aš pastariesiems esu tarsi senelis.

Pradėti reikėtų nuo vaikų. Pirmiausia jiems daugiau laiko turėtų skirti tėvai. Suprantu, kad jie dirba ir pavargsta, turi rūpesčių, bet tų kelių minučių, per kurias nuvežama iki darželio ar mokyklos, neužtenka. Jei vaikas turi problemų ar nežino atsakymų į jam rūpimus klausimus, juos turi išgirsti namuose iš tėvų, o ne gatvėje. Tėvai skundžiasi, kad nesusikalba su vaikais. Jei nesiseka, reikia nenuleisti rankų ir dar daugiau kalbėti bei bendrauti. Jei pavyksta rasti bendrą kalbą, galima nuveikti labai daug ką.

O geriausiai auklėti savo paties pavyzdžiu. Štai, eidami su vaikais pasivaikščioti į pajūrį, mes visada surenkame randamas šiukšles. Negalima visko suversti mokyklai. Jei iš namų atsinešamas tik negatyvas, jį išgyvendinti yra labai sunku, tačiau įmanoma. Tik svarbu nepasiduoti. Ir labai svarbu mylėti save. Jei nemylėsi savęs, nemylėsi ir aplinkinių. O kai nieko nemyli, tai viską laužai ir daužai.

- Gatvės vaikais rūpiniesi jau du dešimtmečius. Ar tau pačiam niekada nenusviro rankos?

- Oficialiai „10 talentų“ atidaryti 1996 metų rugsėjo 13 dieną, penktadienį, 13 val. ir 13 minučių. Mane gąsdino, kad tai juodasis penktadienis. Nieko baisaus, sakau, mes suteiksime jam šviesos. Taip ir atsitiko. Nė vienas „10 talentų“ lankęs vaikas nėra patekęs į kalėjimą, o kiekvieną dieną čia apsilanko iki 20 vaikų. Vaikai, kurie tikrai nėra šventi, ir didžioji jų dalis nepritapo kitose įstaigose ar užaugo gatvėje. Su vaikais reikia kalbėti jų kalba. Aš jiems ne mokytojas ar tėvas, o labiau vyresnysis brolis. Iš karto jiems pasakau, kad norint tu-

rėti reikia padirbėti. Vaikui svarbu paaiškinti, kad pirmiausia yra pareigos, o jau po to - teisės. Ir jokių būdų ne priešingai. Vaikas viską turi pats daryti, o ne gauti ant lėkštutės. O būtent taip yra globos namuose, kur neruošiama savarankiškam gyvenimui. Iš jų dažniausiai išeina tik pašalpų gavėjai.

Tačiau dar svarbiau, kad vaikas eitų į mokyklą ir mokytųsi. Netoleruoju centų prašančių vaikų. Kai pasirodau prie kokio prekybos centro, tai iš karto tarp čia pinigų kaulijančių ar šiaip besišlaistančių vaikų praskrieja žinia, kad komisaras atvažiavo, ir jie bėga kuo toliau.

Aš lankausi mokyklose ir viską aiškiai sustatau į vietas. Nebijau vaikų sukrėsti, parodydamas jiems abi gyvenimo puses. Sakau, džiau, kitės, kad galite eiti į mokyklą ir gauti išsilavinimą, o ne keliauti prie šiukšlių kontenerių rinkti „bambalių“. „10 talentų“ vaikai taip pat žino, kad pasirinkimas labai paprastas: priima mūsų taisykles ir būname draugiškai visi kartu, geriame arbatą su sausainiais, arba gali grįžti į savo šaltus namus, kuriuose meilės nėra.

- Ar bevarta taip stengtis? Jaunimas išvažiuoja, senukai išmirs ir nebeliks tos Lietuvos.

- Jei valdžia atsigręš į žmones, tikrai taip neatsitiks. Reikia mažinti biurokratų bei viršininkų skaičių ir didinti jų darbo efektyvumą. Negali būti tokių absurdu, kai žmogui padidina algą, tačiau dėl to jis sumoka daugiau mokesčių ir realiai uždirba mažiau, nei buvo iki padidinant atlyginimą. Juk dabar daugeliui lietuvių ir keli eurai yra dideli pinigai.

► Kada pastarąjį kartą įlipę į autobusą pasakėme „labas rytas“ ar „laba diena“?

Sudarykime sąlygas vaikams mokytis, o mokslus baigusiam jaunimui įsidarbinti ir normaliai gyventi. Tada jis neišvažiuos ir užsienį. Tačiau tik studijas baigęs žmogus negali reikalauti aukso kalnų. Pirmiausia turėtų įrodyti, ko yra vertas. Gero ir perspektyvaus darbuotojo darbdavys tikrai neišvays, kaip ir nelaikys dirbančio atbulo mis rankomis.

Lietuva tikrai gali būti gražesnė bei geresnė ir tai priklauso tik nuo mūsų visų. Ir taip bus, kai ne liks pagiežos, pavydo, kažkokių nepagrįstų baimių. Žmonėms reikia sakyti teisybę ir jie ją supras. Tik visa tai nutiks dar negreitai. Štai netrukus prasidės rinkimų kampanija ir vėl pasipils pažadai. Sakys viena, o vėliau darys visai ką kita. Kol tai bus, nieko gero laukti nereikia.

Nelaimėjus - tik apmaudu, apgavus - gėda

Apmaudu, kai Rūtai Meilutytei plaukimo takelyje nepavyko įveikti rusės Julijos Jefimovas. Dar apmaudžiau, kai vėliau paaiškėjo, jog laimėtoja įkliuvo vartojusi dopingą. Ir šiuo metu J.Jefimova įkliuvusi dėl dopingu laikomo meldonio. Dabar vyksta diskusijos, gal jos organizme rastas draudžiamas preparatas „neviršijo leistinų „promilių“ ir ji gali būti laikoma sąžininga. Kodėl sportininkai bando apgauti priešininkus, sirgalius ir save? Juk laimėti turi stipriausieji, o ne apgavikai.

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DEJIMO apskritojo stalo diskutavo buvęs mūsų olimpiadininko plaukiko Arvydo Juozaičio tėtis ir ilgametis treneris Algimantas JUOZAITIS, 1977 metų pasaulio čempionas, aštuonis-kart SSRS čempionas Anatolijus KOROLKOVAS, Lietuvos antidopingo agentūros direktorė Ieva LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ ir Lietuvos olimpinio sporto centro direktoriaus pavaduotojas, triskart pasaulio čempionas Egidijus BALČIŪNAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kas verčia sportininkus vartoti dopingą, kuris ne tik jėgų suteikia, bet ir senatvėje turbūt atsilieps ne vienam?

E.BALČIŪNAS: Rengiant sportininkus olimpinėms žaidynėms, vis dažniau iškyla į paviršų dopindo vartojimo problema. Sportininkai pagaunami ir šįandieninėje Lietuvoje, ir pasaulyje.

Džiaugiuosi, kad pastaruoju metu mūsų sporto žvaigždės nepatenka į sąrašus tų sportininkų, kurie rengėsi olimpinėms žaidynėms ir vartoję neleistinų preparatų. Nors pastarąjį mėnesį vienas buvo pagautas dėl neleistinių preparatų vartojimo, bet jis nėra olimpinės rinktinės sportininkų sąrašuose, tačiau tai vienas iš Lietuvos sportininkų. Tai nemalonu...

Per Nepriklausomybės laikotarpi apie 20 sportininkų buvo pagauti vartoję dopingo preparatų tiek treniruočių metu, tiek jų varžybų testai buvo teigiami. Tad galima sakyti, kad per metus vidutiniškai po vieną sportininką dėl šios problemos suspenduojama.

G.JAKAVONIS: Kodėl žmonės vis dėlto rizikuoja? Ar taip juos elgtis verčia noras bent laikinai būti pirmam?

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Tyrimai rodo, kad sportininkai karta karta vartoję dopingą trokšdami garbės, apdovanojimų, pirmos vietos, norėdami nugalėti bet kokią kainą. Įdomiausia, kad pastaruoju metu mes nustatome antidopingo taisyklių pažeidimų ir tarp žemesnio lygio sportininkų. Vadinasi, jau ir, užuot pasirinkę sunknesnes treniruotes ar kitokias metodikas, mėgina eiti lengvesniu keliu ir prasimuoti bent į Lietuvos čempionus nesąžiningai pasitelkdami preparatus.

Kaip mums to išvengti? Svarbiausia yra du dalykai - testavimas ir švietimas. Kuo sportininkai bus dažniau testuojami, tuo tai bus geresnė atbaidomoji priemonė nuo dopingo vartojimo. O švietimas informuoja ir išmoko domėtis tuo, ką sportininkai vartoja. Mat jie nepa-kanamai domisi maisto papildais, neskaito etiketų. Taip pat dažnai neskaito draudžiamų preparatų są-

rašų, o paskui, žiūrėk, siurprizas - teigiamas dopingo testas.

Kitas švietimo tikslas būtų ugdyti vertybes - sporto pergalių turi būti siekiama vadovaujantis sąžiningais principais. Ir tokių principų besilaikantys žmonės bus sąžiningesni vi-sose gyvenimo srityse, ne tik sporte.

Taip pat būtina ugdyti trenerių vertybes. Įrodyta, kad tas sportininkas, kurio treneris yra griežtai nu-siteikęs prieš dopingo vartojimą, rečiau vartos dopingą nei tas, kurio treneris turi, kaip sakant, dopinginių minčių. Pastarojo trenerio sportininkas, labiau tikėtina, pasirinks dopingo vartojimą. Tai ne aš sugalvojau, tai liudija atlikti mokslo tyrimai.

G.JAKAVONIS: Bet Marija Šarapova yra tokio lygio sportininkė, tiek daug uždirba ir turi titulų... Netikiu, kad, naudodama tą preparatą, nežinojo jo sudėties. Pagaliau yra visa komanda žmonių, kurie ją lydi. Ir sakyti, kad va, susirgau, man reikėjo kažkokių vaistų, nepa-žiūrėjau jų sudėties... tikrai ne-tikiu, kad taip gali būti.

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Už M.Šarapovą negaliu atsakyti. Tik ji pati gali paaiškinti, kaip yra iš-tiesų. Bet jeigu sportininkui reikalingi vaistai, jis turi teisę gauti leidimą var-toti tuos vaistus gydydamasis. Patikri-nama jo sveikata ir parenkami reikiami vaistai. Jeigu būtina alternatyva,

Manau, visi pripažins, kad sporte galia ir susitelkimas yra vieni svarbiausių dalykų siekiant pergalės

Algimantas JUOZAITIS
Buvęs mūsų olimpiadininko plaukiko Arvydo Juozaičio tėtis ir ilgametis treneris

kuri nėra draudžiama, sportininkui pa-renkama toji alternatyva. Be draudžia-mų medžiagų. O jeigu tokios alterna-tyvos nėra, tuomet skiriami tie vaistai, kurie yra įtraukti į draudžiamų sąrašą, bet su sąlyga, kad jie nepažeina sportininko pasirodymo, o tik leis jam nor-maliai gyventi.

G.JAKAVONIS: Kaip dabar rengiami sportininkai? Ar TSRS rinktinėje nebuvo naudojami tokie preparatai anais lai-kais? O kiek to būta Lietuvos rinktinėje, jeigu lygintume?

A.KOROLKOVAS: Jeigu kalbė-sime apie žemesnio lygio sportinink-us, aš labai abejoju, kad jie patys nu-sprendžia vartoti minėtus preparatus. Aišku, čia yra prisidėję gydytojai, tre-neriai. Jeigu žmogus dar nėra daug pasiekęs, jis tų dalykų nelabai išmano ir pats sau neleistų dopingo vartoti.

Dabar Lietuvos sportininkai lyg ir atskirai ruošiasi, kažkur vyksta treniruotės ir gali sau leisti, neduok Dieve, pabandyti kažkokių prepara-tų... Tarybų Sąjungos rinktinė visą laiką buvo centralizuota ir ten nuo-latos vykdavo tikrinimai. Ten buvo tokių dalykų kaip kraujo dopingas, kuris tada nebuvo uždraustas. Man atrodo, nuo 1980 metų jį uždraudė.

G.JAKAVONIS: Kraujo per-pylimas. Čia kaip lengvaatlečių Aleksandrii Antipovui Maskvos olimpiadoje buvo nutikę.

A.KOROLKOVAS: Jeigu jis nebūtų sustojęs, turbūt jau būtų nebegyvas. Dar vienas biatloninin-kas, irgi iš TSRS rinktinės, jeigu atsimenate, Prancūzijoje reanima-cijoje gulėjo. Atsigavo.

Lietuvoje tokių tikrinimų man asmeniškai neteko anksčiau matyti. Bet TSRS rinktinėje jie vykdavo kiekvieną mėnesį. Per TSRS čem-pionatą keturi pirmi būdavo priva-lomai tikrinami, o dar vienas - pa-gal burtus. Jeigu vykdavo finalas, tikrindavo penkis. Tarybų Sąjun-goje buvo sistema. Nuo tavęs ma-žai kas priklausė.

Dauguma iš viso nežinojo apie tokius dalykus. Kad mano laikais būtų oficialiai nors vienas pagaui-tas, būtent iš įrkluotojų, neprisime-nu. To nebuvo.

Dėl M.Šarapovos. Jai buvo skir-ti tie vaistai, kiek aš girdėjau, dar 2006 metais. Bet kaip šis vaistas dabar staiga tapo dopingu? Jis anksčiau nebuvo laikomas dopingu. Niekas nedarė tyrimo ir nežino, per kokį laiką jis pašalinamas iš or-ganizmo. Kiekvienas vaistas pasi-šalina per tam tikrą laiką.

Nežinau, kuo baigsis ši istorija, nes daugiau negu šimtas žmonių vartojo šį vaistą ir dabar yra pagaui-ti. Jeigu žmogus vartojo to vaisto dar rugsėjį, kai pranešė, kad to da-ryti negalima, praėjus pusei metų jo pėdsakai gali būti likę. Tai mano spėliojimai.

G.JAKAVONIS: Amerikiečių dviratininkas Lencas Armstrongas (Lance Armstrong), oficia-liais duomenimis, sirgo vėžiu ir vartoję tokių preparatų, kurie faktiškai yra dopingas. Jis jais lyg gydėsi. M.Šarapovai irgi bu-vo išrašyti vaistai, nes ji tarsi serga. Jeigu tai tokie sergantys žmonės, gal jiems reikėtų daly-vauti parolimpinėse žaidynėse? Juk prisidengiant liga jiems įtei-sinamas dopingo vartojimas.

A.JUOZAITIS: Dabar man la-bai sunku ką nors spręsti, nes pra-ėjo 40 metų nuo tada, kai Arvydas startavo. Tada tik sklaidydavo tokių gandų apie maitinimąsi „papildais“.

Taip jie buvo vadinami. Bet mums pavyko to išvengti. 1975 metų rug-sėjį prieš Monrealio XXI olimpinės žaidynės pirmiausia nuvykome į TSRS žaidynių stovyklą, kur buvo diktuojama visa programa ir krūviai. Aš su tuo kategoriškai nesutikau. Treneris pasakė, kad jeigu Arvydas nebūtų tavo sūnus, neišleistų, jis turėtų dirbti su visa rinktine. Bet mes išleido. Ir mes iki balandžio dir-bome namuose. Nors kai kas, kai grįžom iš stovyklos jau nepasibaig-us, sakė, kad Juozaitį išmetė.

A.JUOZAITIS: Dabar man la-bai sunku ką nors spręsti, nes pra-ėjo 40 metų nuo tada, kai Arvydas startavo. Tada tik sklaidydavo tokių gandų apie maitinimąsi „papildais“.

Taip jie buvo vadinami. Bet mums pavyko to išvengti. 1975 metų rug-sėjį prieš Monrealio XXI olimpinės žaidynės pirmiausia nuvykome į TSRS žaidynių stovyklą, kur buvo diktuojama visa programa ir krūviai. Aš su tuo kategoriškai nesutikau. Treneris pasakė, kad jeigu Arvydas nebūtų tavo sūnus, neišleistų, jis turėtų dirbti su visa rinktine. Bet mes išleido. Ir mes iki balandžio dir-bome namuose. Nors kai kas, kai grįžom iš stovyklos jau nepasibaig-us, sakė, kad Juozaitį išmetė.

G.JAKAVONIS: Galima da-ryti išvadą, kad pats rengda-mas sūnų nepileidote prie tų visų, kaip Anatolijus sakė, „centralizuotų“ dalykų, kur galbūt „papildais“ prisiden-giant buvo vartojami draudžia-mi cheminiai preparatai?

► **PASIEKIMAI.** 2013 m. rugpjūčio 4-ąją Barselonoje (Ispanija) pasaulio čempionate Rūta Meilutytė moterų 50 m plaukimo krūtine varžybose iškovojo sidabro medali, nugalėjo rusę Julija Jefimova, o bronzą pelnė amerikietė Džesika Hardi. O 2014 m. sausio 17-ąją J.Jefimova pirmąkart įkliuvo dėl dopingo ir buvo diskvalifikuota 16 mėnesių vietoj 2 metų. Šiemet įkliuvusią rusę bandoma kaip nors išteisinti, nes gresia diskvalifikacija iki gyvos galvos

A.JUOZAITIS: Mes pirmiau-sią kategoriškai atsisakėme tų visų darbo režimų, nes visai kitaip tre-niravomės jau daug metų. Taigi iki kovo mėnesio paskutinių atranki-nių varžybų dirbome Lietuvoje, dažniausiai Kaune, nes ten buvo ilgesnis baseinas. Aštuonis mėne-sius - be jokių tokių dalykų, laiky-damiesi geros mitybos.

Paskui nuvažiuojome į atranki-nes varžybas ir jis tapo šimto metrų plaukimo prizininuku. Visi gyrė, kad gerai pasirengęs. Tad kai patekome į stovyklą, man vieninteliui iš tre-nerių leido iki olimpiados dirbti kartu su juo. Birželį Arvydas tapo čempionas ir patekome į rinktinę.

Taip, mes dopingo išvengėme ir jokių papildų nevartojome. Turėjome savo maistą. Apelsinus veždavo iš Maskvos, nes sunku buvo jų gauti...

G.JAKAVONIS: O kodėl, jū-sų nuomone, kiti sportininkai dopingą vartojo? **A.JUOZAITIS:** Dėl to, kad ta gar-bė, ta šlovė, tie finansai jau tais laikais visiems buvo labai svarbūs. Ir trene-riams, ir sportininkams vis tiek reikš-minga yra tokia finansinė parama, ir didesnės stipendijos, ir stovyklos.

G.JAKAVONIS: O kodėl, jū-sų nuomone, kiti sportininkai dopingą vartojo? **A.JUOZAITIS:** Dėl to, kad ta gar-bė, ta šlovė, tie finansai jau tais laikais visiems buvo labai svarbūs. Ir trene-riams, ir sportininkams vis tiek reikš-minga yra tokia finansinė parama, ir didesnės stipendijos, ir stovyklos.

► Turėtų keistis visuomenės požiūris į dopingo vartojusį sportininką

Egidijus BALČIŪNAS
Lietuvos olimpinio sporto centro direktoriaus pavaduotojas, triskart pasaulio čempionas

A.KOROLKOVAS: Labai daug žinau norvegų sportininkų, kurie serga. Jų didelis procentas. Kaipgi taip išeina, kad sportininkas nuo pat pirmų žingsnių įtraukiamas į įskaitą, jog serga astma ir jam rei-kia gydytis? Bet jeigu jis iš tikrųjų serga tam tikra liga, jam negalima dalyvauti varžybose su sveikais žmonėmis. Šią dilemą anksčiau ar vėliau reikės spręsti. Vienas kitas gal iš tiesų serga. Bet kai serga 90 proc. rinktinės narių - tai keista.

stimuliacijos, o tai leidžia organiz-mui išsikrauti iki didesnio lygio, nei natūraliai leidžia smegenys.

Kalbama ir apie genų dopingą. Apie tai, kad jau įmanoma pakeisti tam tikrą geną, kuris leis paslinkti žmogaus fizinės ištvėrmės ribą.

Toks dopingas taip pat yra ap-gavystė, nes slėpdamas, ką vartoji, apgaudinėjį tiek save, tiek visus kitus ir keiti savo pasiektų rezul-tatų duomenis.

iš karto pradeda aiškintis, kokia tai medžiaga. Ir laikas tarp tos medžiagos atsiradimo ir būdo laboratorijoje ją nustatyti būna labai trumpas.

Jeigu tai absoliučiai naujas pro-dukatas, tuomet pasaulinė antidopingo agentūra svarsto apie jos įtraukimą į draudžiamų medžiagų sąrašą. Tai gali būti kokių nors anabolinių steroidų atmaina. Draudžiamame medžiagų sąrašė parašyta, kad draudžiami visi anaboliniai steroidai, įskaitant išvar-dytus, bet jais neapsiribojant. Jeigu tai yra anabolinių steroidų grupę pri-klausanti medžiaga, bet jos nėra są-raše, ji vis tiek yra draudžiama.

G.JAKAVONIS: Stebint olim-pines žaidynes, nuolatos užkliūva kai kurių sportininkų išvaizda. Tarkime, atkreipiau dėmesį į Ki-nijos plaukikes. Jų sudėjimas yra vyriškas. Atrodo, net ir ūsai buvo skusti. Kodėl žiūrėdamas į žmogų turiu tikėti, kad jis gali taip atro-dyti nevartodamas preparatų?

A.KOROLKOVAS: Turime nepamiršti, kad sportininkas per-eina labai didelę atranką, kol pasie-kia tam tikrų rezultatų. Nori neno-

G.JAKAVONIS: Kaip gali moteris tiek rizikuoti dėl meda-lio, kad galbūt po to ir palikuo-nių gali nesusilaikyti? Juk sport-ininko karjera yra trumpa...

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Jau nebetenka girdėti, kad šiais laikais tai vykty. Bet kad tokių dalykų būta anksčiau, girdėjome. Manau, dabar yra pakankamai ma-is-to papildų, kad moteris gerai pasiro-dytų varžybose ir nepastojusi. Pasto-ti vien tam, kad padaugėtų energijos, o paskui nutraukti nėštumą - tai tie-siog nusikaltimas. Mano supratimu, žmonės, kurie įsivelia į tokias avan-tiūras, neturi jokios etikos.

Maskuojantys agentai - medžia-gos, kurios padeda nuslėpti dopingo vartojimą, - yra įtraukti į draudžiamų medžiagų sąrašą, kuris kodekse su-daro atskirą skyrių. O kad visokių manipuliacijų neįvyktų tualete, sport-ininkas vienas neina į tualetą, jis būna lydimas kito tos pačios lyties asmens. Viskas stebima. Pakabinami papildomi veidrodžiai, kadiskas la-bai aiškiai būtų matoma. Taigi tokie dalykai tikrai kontroliuojami.

Būdas aptikti minėtas naujas me-džiagas, kurios kuriamos pogrindinė-se laboratorijose, antidopingo labora-torijos atranda labai operatyviai. Kai analizuojami mėginiai, pirmiausia ieš-koma draudžiamame sąrašė esančių medžiagų, tačiau atkreipiamas dėme-sys, jeigu ir kokia nors nauja medžia-ga ima kartotis. Tuomet laboratorijos

ri, bet pirmaujantys štangų kilno-tojai iš tiesų turi daugiau testoste-rono. Moterys taip pat yra tos, ku-rios fiziškai stipresnės. Tas pats iš dalies pasakytina apie plaukikus. Anksčiau Rytų Vokietijoje ir TSRS rinktinėje, būdavo, sportinink-us iš esmės uždaro. Ten moterys negalėjo ištekti. Pasirašydavo tokias sutartis. Ir dabar yra tokių dalykų. Pa-gal sutartį, tarkim, kažkiek metų iki olimpiados ji neturi teisės ištekti. Vyrams vedybos dar buvo leidžiamos, bet jei ištekdavo sportininkė, būda-vo nutraukiama jos sutartis su klubu.

Tiesa, pas vokiečius buvo tru-putį kitaip negu pas mus. Jie tam tikrą pinigų sumą gaudavo į rankas, visa kita būdavo pervedama į ban-ką, neturėjo net buto. Kai baigdavo sportuoti, pasiekdavo rezultatą - gaudavo butą, gaudavo baldus... Sportininką aprūpindavo po to, kai jis išeidavo iš sporto.

Bet daugiausia sporte lemia įgimtos savybės, kūno sudėjimas, ir pirmiausia veikia natūralios atr-ankos dėsnis. Iš tūkstančio lieka tas sportininkas, kuris išgyvena konkurenciją.

Be abejo, negaliu žinoti visų aplinkybių. Jeigu atsiranda ūsai, gal kažkas vartojama. Tačiau yra mote-rų, kurios nesportuoja, bet joms irgi atsiranda tokių dalykų. Beje, šia te-ma buvo kilę labai daug triukšmo dėl bėgikės iš Pietų Afrikos Respubli-kos, jai pusę metų neleido sportuoti. Bet teismas įrodė, kad ji tokia gimė.

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Dabar labai paprasta nu-statyti testosterono santykį. Kadaise tai buvo problema ir reikėdavo daryti daug testų. Sportininkai tu-rėdavo įrodinėti, kad jų testostero-no santykis yra natūraliai padidėjęs. Dabar, jeigu testosterono santykis yra daugiau nei keturi ir vienas, atliekama special analizė, kuri pa-deda nustatyti, ar tai natūralus po-kytis, ar išorinių testosteronų po-veikis. Nebereikėtų kreiptis į joki-us teismus, išvadas po vienkartinio testo pateiktų laboratorija.

► Labai daug norvegų sportininkų serga. Vienas kitas gal iš tiesų serga. Bet kai serga 90 proc. rinktinės narių - tai keista

Anatolijus KOROLKOVAS
1977 metų pasaulio čempionas, aštuonis-kart SSRS čempionas

A.JUOZAITIS: Kai vyksta plaukikų atranka, labai didelę reikš-mę turi įgimtos savybės, todėl labai stebimas slydimas, vandens pasi-priešinimas, o tai labai priklauso nuo kūno formų. Kodėl merginos meta plaukimą būdamos jaunos, 13-14 metų? Prasideda brendimas, tampa didesnis vandens pasipriešinimas ir slydimas pasidaro ne toks. Dėl to dabar per atranką ypač kreipiamas dėmesys į genetinius duomenis.

► Sportininkų atsakomybė - atstovauti šaliai sąžiningai ir suvokti, kad Lietuvai labai rūpi geras vardas

Ieva LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ
Lietuvos antidopingo agentūros direktorė

G.JAKAVONIS: Skačiau jūsų komentarą po to, kai mūsų Rūta Meilutytė pralaimėjo rusei Julijai Jefimovai, kad tai bendrimo pro-blemos, ji keičiasi. Tiesa, kaip tik po to J.Jefimova buvo diskvalifi-kuota dėl to paties dopingo.

A.JUOZAITIS: R.Meilutytė - la-bai talentinga mergaitė. Be to, manau, visi pripažins, kad sporte galia ir su-sitelkimas yra vieni svarbiausių daly-kų siekiant pergalės. Gerai parengti sportininką dabar daug kas moka, be

► Jeigu tai tokie sergantys žmonės, gal jiems reikėtų dalyvauti parolimpinėse žaidynėse

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

to, ir pasitelkdami chemiją. Be to, kaip minėjo kolega, dabar lendama netgi į genetiką, tad galima visokių pervers-mų sulaukti. Nežinau, kuo visa tai pa-sibaigs. Tačiau vis tiek fizinė galia ir geras pasirengimas užtikrina viską.

G.JAKAVONIS: Ką reikia pa-daryti, kad dopingas neegzistuotų? **E.BALČIŪNAS:** Turėtų keis-tis visuomenės požiūris į dopingo vartojusį sportininką. Dabar nuo-latos girdime, kad vienas ar kitas sportininkas vartojo neleidžiamų preparatų, o visuomenei - vis vien.

Diskvalifikacija pastaruoju metu gan griežta ir dar buvo pastaruoju metu dėl tam tikrų preparatų varto-jimo sugriežtinta. Eismo taisyklių pažeidėjai irgi tebėra toleruojami mū-sų visuomenėje, bet vis dėlto vaira-vimo kultūra pamažu keičiasi. Taip ir sporto kultūra keisis. Noras apgau-dinėti, man atrodo, mažėja. Iš esmės turi pasikeisti pats žmogus, jo požiū-ris įleistinus ir neleistinus dalykus.

G.JAKAVONIS: Padės nuo-baudos? Diskvalifikacijos?

E.BALČIŪNAS: Turi toliau vykty nuoseklus sportininkų tikrini-mas. Negalima leisti manyti, kad jie gali apgauti visuomenę vartodami do-pingą ir slėpdami jo vartojimo pada-rinius. Dabar sportininkas turi nuro-dyti savo buvimo vietą kiekvieną die-ną, kad agentūra galėtų jį susirasti ir paimti jo mėginį dopingo testui. Tokia kontrolė jam net neleidžia pamanyti, kad galėtų sportuoti vartodamas vie-ną ar kitą neleistinį preparatą.

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Taip, turi keistis žmonių ir pačių sportininkų požiūris į dopingo vartojimą. Turi atsirasti meilė savo sporto šakai, kad ir kokia ji būtų. Do-pingas užtraukia gėdą ir pačiam sportininkui, ir jo treneriui. Net jei-gu treneris ir nebus ten įsipainiojęs, vis tiek nesąžiningas sportininkas daro žalą treneriui ir visai šalies sporto federacijai. Tai daro didelę ža-lą ir valstybei, jos garbei. Tad sport-ininkai turėtų galvoti ne tik apie meilę tam vienkartiniam medaliui ar piniginiam prizui, kuris paskui gali ir dingti. Mėginiai juk saugomi dešimt metų. Anksčiau ar vėliau apgavystė išlįs. Visam gyvenimui nieko nepa-siegti. Anksčiau ar vėliau tokie sport-ininkai būna nubaudžiami.

O testavimas įpratina sportininką, kad jis yra tikrinamas, ir išmoko gy-venti sąžiningai. Tie, kurie gyvena ir sportuoja nevartodami dopingo, džiaugiasi mus pamatę, nes jiems tai suteikia galimybę parodyti, kad jie yra „svarūs“. Tie, kurie vartoja, gal ir ne-sidžiaugia mus matydami, tik sten-giasi to neparodyti. Bet vertybių ug-dymas ir testavimas yra du dalykai, kurie gali pakeisti žmonių mąstymą.

G.JAKAVONIS: Iš esmės jau daugiau ar mažiau aiškus mūsų olimpinės rinktinės visų šakų kontūrai. Ar galite tvirtai pasakyti, kad niekas olimpiadoje iš Lietuvos olimpiečių nebus iš vartojančiųjų?

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Negaliu to pasakyti. Kaip galiu prognozuoti, kas bus? Mes da-rome savo darbą. Testuojame sport-ininkus, atrinktus į olimpinę rink-tinę. Tai jau jų atsakomybė yra pasi-siegti garbingai. Atstovauti šaliai sąžiningai ir suvokti, kad Lietuvai labai rūpi geras vardas, o ta pirma vieta svarbi ne bet kokia kaina, o pasiekta garbingomis priemonėmis.

Parengė Darius KAUZANAS

Sankcijų ilgumas prisideda prie kovos su dopingu sporte, bet vertybės yra svarbiau.

G.JAKAVONIS: Paminėjote, kad įkliūva vis jaunesni sporti-ninkai. Koks buvo jauniausias, vartojęs uždraustų preparatų? **I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ:** Neatsakysiu, kokio am-žiaus Lietuvoje buvo jauniausias. Jie visi buvo pilnametėiai.

G.JAKAVONIS: Jūs turite daugiausiai informacijos. Ko-kios sporto šakos atstovų dėl dopingo daugiausia įkliūva Lie-tuvoje ir pasaulyje?

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Lietuvoje tai sunkiosios atletikos, lengvosios atletikos atstovai, dvi-ratininkai, pastaruoju metu dar kultū-rizmo sportininkai. Kas daugiausia įkliūva pasauliniu mastu, sunku pasa-lyti. Pagal statistiką, apie 2 procentus visų paimtų mėginių - teigiami testai. Sunku pasakyti, kad jų savininkai yra vienos arba kitos sporto šakos atsto-vai, nes kai kurios sporto šakos tikri-namos penkis-kart dažniau nei kitos, dėl to yra daugiau jų teigiamų testų.

G.JAKAVONIS: Bet tai dau-giau individualios šakos, ne žai-dybinės.

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Yra sporto šakų, kurioms neaktualus dopingas, tokios išvis nepatenka į statistiką.

A.KOROLKOVAS: Jeigu žmo-gus užsiima sportu savo fiziniam lavinimui, taip sakant, nesportuoja rimtai, jis vis tiek treniruojasi 3-4 kartus per savaitę. Vadinasi, atgau-ti jėgas jam vis tiek reikia.

Sakysime, alkoholis yra nuodas. Bet yra labai daug vaistų, kurie pa-gaminami alkoholiu pagrindu. Jeigu jo ten įdeš tris lašus ar šaukštą, tai bus vaistas. Jeigu tris stiklines - nuodas arba... dopingas. AS čia šiaip alkoho-lį paminėjau. Yra kitų priemonių. Bet sportuojančiam žmogui reikia kažką vartoti, kad galėtų atgauti jėgas iki kitos treniruotės. Sportininkai visa-da kažką vartoja. Mano laikais mes labai daug naudojome bičių produk-tų. Įrklutojai važiuodami į varžybas svetur pasiimdavo lašinių.

G.JAKAVONIS: Iš esmės jau daugiau ar mažiau aiškus mūsų olimpinės rinktinės visų šakų kontūrai. Ar galite tvirtai pasakyti, kad niekas olimpiadoje iš Lietuvos olimpiečių nebus iš vartojančiųjų?

I.LUKOŠIŪTĖ-STANIKŪNIENĖ: Negaliu to pasakyti. Kaip galiu prognozuoti, kas bus? Mes da-rome savo darbą. Testuojame sport-ininkus, atrinktus į olimpinę rink-tinę. Tai jau jų atsakomybė yra pasi-siegti garbingai. Atstovauti šaliai sąžiningai ir suvokti, kad Lietuvai labai rūpi geras vardas, o ta pirma vieta svarbi ne bet kokia kaina, o pasiekta garbingomis priemonėmis.

Parengė Darius KAUZANAS

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.suzalgiuru.lt

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2016

2016 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2016, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

A.Šapokos „Lietuvos istorijai“ - 80 metų

2016 m. sukanka 110 metų nuo garsiojo lietuvių istoriko Adolfo Šapokos gimimo ir 55 metai nuo jo mirties. Kitas jubiliejus - šiemet sukanka 80 metų, kai buvo išleista A.Šapokos redaguota „Lietuvos istorija“ - Lietuvos istoriografijos paminklas.

Kukli biografija

A.Šapoka gimė 1906 m. vasario 13 d. Grybelių kaime, Utenos rajone. Mokėsi Utenos progimnazijoje, vėliau Panevėžio vyrų gimnazijoje, ją baigęs 1925 m. pradėjo istorijos studijas Lietuvos universitete. Studijas baigė 1929 m., vėliau stažavosi Prahos universitete. 1932 m. pradėjo dirbti dėstytoju Vytauto Didžiojo universitete, dalyvavo Lietuvos istorijos draugijos veikloje. Daug rašė straipsnių ir knygų. 1938 m. apgynė disertaciją „Lietuva ir Lenkija po 1569 m. Liublino unijos“. Jam suteiktas istorijos mokslų daktaro vardas.

1940 m. Istorijos fakultetą perkėlus į Vilnių, važinėjo skaityti pas kaitų, bet tų pačių metų vasarą sovietų valdžia pašalino jį iš VDU. Šeimą išlaikė žmona, turėjusi Kaune dantų gydymo kabinetą. 1940-1941 m. Vaclovo Biržiškos kvietimu dirbo „Lietuviškos enciklopedijos“ redakcijoje. Vokiečių okupacijos metais, nuo 1941 m. rugpjūčio 1 d. iki uždarymo 1943 m. kovo mėn., dirbo Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto docentu.

1944 m. liepos mėn. su šeima pasitraukė į Vokietiją. Čia dirbo pedagoginį darbą lietuvių gimnazijoje ir technikos mokykloje, rašė straipsnius, redagavo knygas, rūpinosi nauju „Lietuvos istorijos“ (1950 m.) leidimu.

1948 m. emigravo į Kanadą. Gyveno Monrealyje, dirbo vielų įmonėje, vėliau kailių dirbtuvėje. Nuo 1949 m. gyveno Toronte, 1949-1961 m. redagavo katalikų savaitraštį „Tėviškės žiburiai“, buvo jo vyriausiasis redaktorius. Bendradarbiavo Bostone leidžiamoje „Lietuvių enciklopedijoje“. A.Šapoka pasižymėjo ir kaip aktyvus visuomenininkas, buvo renkamas į Kanados lietuvių bendruomenės tarybą, pirmininkavo Kanados lietuvių katalikų federacijai, priklausė Lietuvių katalikų kultūros draugijai, buvo Ateitininkų federacijos tarybos narys.

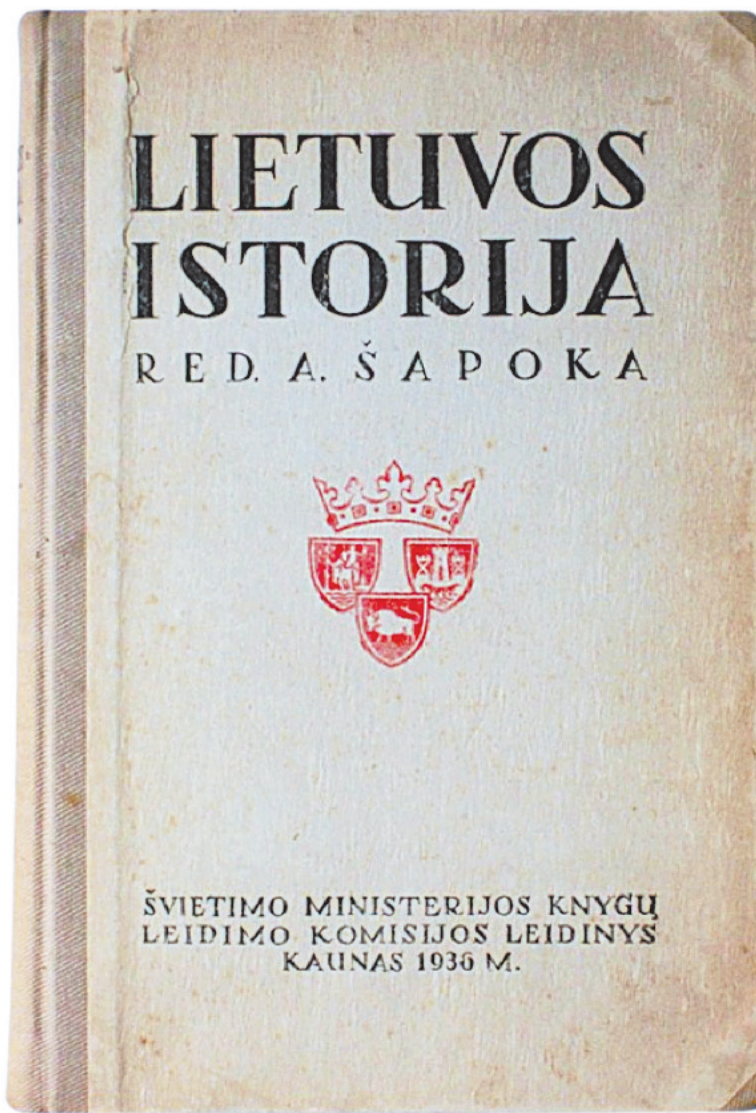
► A.Šapoka (1906-1961 m.)

Sunkios darbo sąlygos pakirto A.Šapokos sveikatą, 1961 m. kovo 9 d. jis mirė kasdamas sniegą prie savo namų. Palaidotas Park Loven kapinėse. Mirus jo dukrai Aldonai ir žmonai, A.Šapokos palaikai perkelti į Šv. Jono lietuvių kapines Anapilyje, Toronto mieste.

Žymiausias kūrinys

Prieš 80 metų - 1936 m. - išleistas žymiausias A.Šapokos redaguotas veikalas „Lietuvos istorija“. Pats istorikas buvo knygos bendraautoris ir redaktorius, rašė kartu su keturiais garsiais istorikais: Zenonu Ivinskiu, Juozu Jakštu, Pauliumi Šležu ir Petru Klimu. Kolektyvinė monografija buvo pradėta rašyti užsakius Švietimo ministerijai. Ypač ją rūpinosi viceministras Kazimieras Masiliūnas (1902-1973), kilęs nuo Ramygalos.

Tai buvo pirmoji profesionaliai lietuvių istorikų parengta studija. 1936 m. ji buvo išleista 17 050 egzempliorių tiražu, vėliau perleista dar keturis kartus: 1950 m. knyga išleista išėivijoje, o 1988, 1989 ir 1990 m. vėl Lietuvoje. Knygos kalbą atidžiai taisė mokytojas, kalbininkas Leonas Kuodys, 1935 m. atsikėlęs į Kauną iš Panevėžio. Jis dirbo Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijoje, dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą. Šis faktas, ko gero, mažai žinomas. Sovietinės okupacijos metais knyga buvo draudžiama, skaitoma slapta. Šiandien ši knyga reikšminga Lietuvos istoriografijos klasika, visuomenėje yra populiari

ir saugoma, skaitoma, ko gero, kiekvienoje išsilavinusioje šeimoje.

Kuo ypatinga „Lietuvos istorija“?

Rašant knygą buvo turimi omenyje du aspektai: Lietuvos visuomenės ir Lietuvos mokyklos poreikiai. Juos suderinti buvo sunku. Knygos turinys buvo taikomas vidutiniam skaitytojui, o medžiagos paskirstymas - mokyklos poreikiams. Buvo manoma, kad, vadovaujami mokytojo, nesunkiai ją galės pasinaudoti ir mokiniai. Ši knyga nebuvo mokyklinis vadovėlis. Jai daug ko trūko. Pirmiausia metodinių nurodymų: klausimų, užduočių, tinkamų iliustracijų, žemėlapių, pritaikytų mokinio supratimui.

Ši knyga šiandien sulauktų ir kritikos dėl koncepcijos. Kelių autorių darbas nesudarė vientiso ir darnaus veikalo. Tai pripažino ir

pats knygos redaktorius A.Šapoka knygos pratarinėje. Autoriai buvo skirtingų mokyklų ir nevienodų pažiūrų. A.Šapokai teko tekstus suderinti, chronologiškai sujungti. Kodėl būtent jam?

A.Šapoka mokėsi Panevėžio berniukų gimnazijoje nuo 1921 m. rudens ir ją baigė 1925 m. Kartu su A.Šapoka toje gimnazijoje mokėsi Paulius Šležas. Gimnaziją baigę, abu įstojo į Lietuvos universitetą Kaune. Autorių kolektyvą rinko Švietimo ministerijos viceministras K.Masiliūnas. Vadovauti autorių grupei buvo pavesta A.Šapokai dėl jo tyrinėjimų socialinės politikos ir kultūros srityse, ypač plėtojant prof. I.Lappo iškeltą mintį, kad nederia Liublino unijos (1569 m.) laikyti lietuvių sukurto valstybės laidotuvėmis. A.Šapokos pasirinkimą lėmė ir tai, kad K.Masiliūnas buvo panevėžietis, baigęs

Panevėžio mokytojų seminariją, didelis J.Lindės-Dobilo bendramintis, lankęs jo globojamą „Meno kuopą“.

Pozityvizmas tuomet buvo pažangiausia filosofijos ir istoriografijos sritis. Žinodamas, kad rašoma istorija turi tenkinti visuomenės ir mokyklos poreikius, A.Šapoka darbo tikslą taip nusakė: „Lietuvos ir lietuvių tautos istorija turi parodyti senąją Lietuvos praeitį, turi išaiškinti, kaip susidarė dabartinės mūsų gyvenimo aplinkybės, kaip atsirado visos dabar sprendžiamos problemos. Žodžiu, parodysi tautos praeities gyvenimo kelią, istorija turi padėti suprasti ir dabartį.“

Istorijos kryptis - pilietinė, o praeities objektyviu aiškinimu, svarbiausių įvykių ir faktų išdėstymu, istorinių veikėjų apibūdinimais siekiama kelti gyventojų pilietinę sąmonę, tai yra tautinį susipratimą.

Lietuvos istoriją dažnai rašė kitataučiai, todėl dabar lietuvių istorikams teko iš naujo pervertinti visus tuos svetimšalių darbus ir parodyti tokią savo tautos praeitį, kokia ji tikrai yra buvusi. Nepriklausomybės metais tai buvo ypač aktualu. A.Šapokos bendraautoriai, rašydami paskutinio 20 metų laikotarpio istoriją, atsisakė objektyvumo, visada reikalaujančio atskleisti prieštaringų faktų visumą. A.Šapokos istorijos didžioji, pagrindinė, dalis, apimanti laikotarpį nuo seniausių laikų iki 1917 m., yra pozityvi ir vertinga kaip reikšmingas istoriografijos paminklas. Paskutiniai 20 metų vertintini tik kaip istorijos šaltinis tautinei ideologijai pažinti. Dėl to ir buvo ilgą laiką pasigendama A.Šapokos redaguotos istorijos, knyga sovietmečiu buvo draudžiamųjų sąraše.

A.Šapokos redaguotos „Lietuvos istorijos“ įvadinėje dalyje rašoma, kad ši istorija yra „Lietuvos ir lietuvių tautos istorija“. Tokios istorijos mes jau senokai neturime, integravę ją kartu su visuotine istorija. Kokios to pasekmės, tegul sprendžia tautiečiai, besiblaškantys tarp tautiškumo ir kosmopolitizmo.

Juozas BRAZAUSKAS,
istorikas, Lietuvos istorijos
vadovėlių autorius 1990-2004 m.

2016 04 16, 18 val.,
Šv. Kotrynos bažnyčioje
(Vilniaus g. 30, Vilnius)

Bilietus platina:

Daugiau informacijos: www.bardai.lt

Gedimino Storpirščio
jubiliejinis vakaras
„Tarp pasaulių“

DALYVAUJA:

Ainis Storpirštis (vokalas, klavišiniai)
Rasa Vosiliūtė (smuikas)
Jonas Krivickas (gitarą)

